

CUM SE APLICĂ TEORIA ARGUMENTAȚIEI?

prof. Andreea-Luminița Burcă,
Școala Gimnazială Nr.10, RâmnicuVâlcea

Rezumat:

Argumentarea se definește ca fiind un fapt social și unul enunțiativ în același timp. Ea reprezintă un demers prin care enunțiatorul urmărește să-și influențeze enunțatarul, pentru a-l face să adere la spusele sale. Prin argumentare se urmărește modificarea dispoziției interioare a destinatarului, schimbarea credințelor, ideilor, acțiunilor, tezelor, convingerilor, sale. Mariana Tuțescu consideră că argumentația este un ansamblu de strategii discursive care vizează adeziunea unuia sau mai multor interlocutori la cele spuse de enunțiator. În lucrarea de față se încearcă realizarea unor aplicații la teoria argumentației, pornind de la un adevăr universal-valabil afirmat de *Raymond Carter*: „Consumul de droguri nu este decât o sinucidere în mai multe etape – un fel de sinucidere în serial”. Se vor analiza următorii termeni specifici teoriei argumentației: subiectul argumentant, cititorul abstract, auditoriul universal, presupuziția pragmatică și raționamentul argumentativ american.

1. Subiectul argumentant: Raymond Carter.

2. Cititorul abstract: Un număr nedeterminat de persoane care citesc enunțul de mai sus.

3. Auditoriul universal: Toți cei care citesc enunțul anterior menționat.

4. Presupuziție pragmatică:

- Consumul de droguri nu este decât o sinucidere în mai multe etape – un fel de sinucidere în serial. (A)

Există consum de droguri. (B)

- Dar n-a existat niciodată consum de droguri la noi! (negarea lui B)

5. Raționament argumentativ american:

- După cum știm din experiență. – justificare;
- Consumul de droguri nu este decât o sinucidere în mai multe etape – un fel de sinucidere în serial. – regula generală;
- Tu nu vrei să te sinucizi. – argumente;
- (Deci), nu consuma droguri. – concluzie;
- (Doar dacă) nu te vei lăsa învins de curiozitate și teribilism.

1. Subiectul argumentant

Argumentarea presupune participarea a cel puțin două instanțe argumentative: subiectul argumentant (enunțiatorul sau producătorul argumentării) și subiectul argumentat (auditoriul sau destinatarul argumentării).

Discursul poartă întotdeauna mărcile sociale, psihologice, culturale ale producătorului său. În exemplul nostru, *subiectul argumentant* este Raymond Carter care transmite discursului său *Consumul de droguri nu este decât o*

sinucidere în mai multe etape – un fel de sinucidere în serial caracteristici psiho-sociale specifice.

2. Cititorul abstract

O argumentare care dă dovadă de eficacitate presupune cunoașterea de către emițător a celor cărora li se adresează în vederea obținerii adeziunii lor la teza propusă. Argumentările de orice fel se construiesc în jurul unui auditoriu. Există o deosebire majoră între destinatarul model, ideal sau abstract și destinatarul efectiv sau concret.

În construirea argumentării, enunțiatorul își realizează o imagine mentală despre destinatarul său, care posedă anumite cunoștințe despre lume, are o anumită mentalitate și un anumit orizont de așteptare. Imaginea aceasta sau reprezentarea mentală echivalează cu destinatarul *model*. Auditoriul efectiv sau concret este alcătuit dintr-un număr variabil de indivizi care pot sau nu să corespundă imaginii mentale a enunțiatorului.

Cititorul este reprezentat de către autor ca o ființă colectivă, alcătuită dintr-un număr nedeterminat de indivizi, reprezentând cititorul abstract, dincolo de particularitățile psihoindividuale ale fiecărui cititor concret.

În exemplul nostru destinatarul model este reprezentat de *cititorul abstract* (o ființă colectivă, formată dintr-un număr necunoscut de persoane care citesc enunțul argumentativ mai sus menționat).

Opoziția dintre auditoriul efectiv și cititorul concret constă în faptul că primul poate modifica prin intervențiile sale, atât reprezentarea enunțiatorului asupra destinatarului, cât și discursul propriu-zis, care se adaptează pe parcurs la contextul enunțării, în timp ce cititorul concret nu poate avea o influență directă și imediată asupra auditorului.

Dar absența dialogului nu înseamnă că cele două elemente nu comunică. Orice discurs este o construcție colectivă. Deci, fără să fie în mod necesar dialogată, argumentația este dialogică: atunci când enunțiatorul comunică, destinatarul are ca răspuns reacții directe sau presupuse. Dialogismul îi conferă enunțiatorului statutul de co-enunțiator. Co-enunțiatorul este o instanță abstractă în funcție de care enunțiatorul își construiește argumentarea. Prezența implicită a co-enunțiatorului îl determină pe enunțiator la un exercițiu de anticipare și presupunere a așteptărilor acestui partener virtual precum și la utilizarea unor strategii discursive diverse, destinate să-i modifice dispozițiile interioare cu scopul aderării la punctul de vedere exprimat. Astfel, Raymond Carter dovedește în enunțul său *Consumul de droguri nu este decât o sinucidere în mai multe etape – un fel de sinucidere în serial* că folosește asemenea strategii menite să-i facă pe cititori să adere la punctul său de vedere (adică să nu consume droguri deoarece acest lucru duce la moarte).

3. Auditoriul universal

Perelmann și Olbrechts-Tyteca vorbesc de trei tipuri de auditoriu: auditoriul universal, constituit de întreaga umanitate, interlocutorul sau auditoriul format, în cadrul dialogului, de persoana careia i se adresează

subiectul argumentant și subiectul el însuși, atunci când acesta deliberează sau își reprezintă rațiunile actelor sale.

În exemplul nostru, auditoriul universal este reprezentat de toți cei care vin în contact cu discursul argumentativ al lui Raymond Carter. O argumentație care se adresează unui auditoriu universal trebuie să convingă de evidența și validitatea rațiunilor prezentate.

Alegerea interlocutorului este determinată de scopurile pe care subiectul argumentator Raymond Carter și le propune, dar și de părerea pe care o are despre acest auditor. Adeziunea interlocutorului înseamnă învingerea acestuia în fața evidenței valabilității tezei care i-a fost propusă. A convinge pe cineva (în cazul nostru a-l convinge pe cititor că, în mod cert, consumul de droguri este o adevărată sinucidere) echivalează cu a-l învinge prin argumentele prezentate.

4. Presupoziție pragmatică:

Din punct de vedere pragmatic, presupozitia poate fi negată de interlocutor:

- Consumul de droguri nu este decât o sinucidere în mai multe etape – un fel de sinucidere în serial. (A)

Există consum de droguri. (B)

- Dar n-a existat niciodată consum de droguri la noi! (negarea lui B)

Deci presupozitia unui locutor poate fi falsă în lumea alocutorului. Ea are în conținutul său o agresivitate latentă, care demonstrează predispoziția limbajului natural pentru dezbaterea de ipoteze. Pentru Ducrot, presupozitia pragmatică este echivalentă cu actul de a argumenta, ea este atitudinea locutorului față de spusele sale. Caracterul polemic al argumentării este susținut și de utilizarea unor morfeme sau conectori argumentativi precum: *dar, chiar, și, căci, doar* ș.a.m.d.

Bibliografie:

Anscombe, J. C.; Ducrot, O. – *L'Argumentation dans la langue*, Bruxelles, Mardaga, 1983;

Breton, Ph., *L'Argumentation dans la communication*, Paris, Ed. La Découverte, 1996

Colectiv, *Dicționar general de științe ale limbii*, Editura Științifică, București, 1997

Gilles Declercq, *L'Art d'argumenter*, Paris, Editions Universitaires, 1992

Tuțescu, M., *L'Argumentation. Introduction à l'étude du discours*, Ed. Univ. Din București, 1998